

FELSEFE VE HEMŞİRELİK

İbrahim NAS¹

Handan AYDIN KAHRAMAN²

GİRİŞ

Günümüz dünyasında bireyler arasında ya da toplum içerisinde karşılaşılan sorunların genel olarak çözümü, bireylerin sahip oldukları düşünme becerileriyle ilgilidir. Nasıl davranacağını, neye inanacağını, neyi düşünceğini, herhangi bir konuda nasıl karar vereceğini ve hatta neye nasıl gülmesi gerektiğini bilmeden bir otoriteye bağımlı olan, eleştirel düşünemeyen, sorgulama yetisi olmayan bireylerin ne kendilerini ne toplumu ne de evreni anlamaları beklenemez. Bu kapsamda bireylerin, doğruyu ve yanlış ayırt ederek yaşamlarını sorgulamaları; elde edilen bilgi, iddia ve önermeleri eleştiri ve düşünce süzgecinden geçirerek vardıkları yargılarda dürüst olmaları ve bu yargılarını sağlam gerekçelere dayandırmaları ve otoritelere olan bağımlılıklarından kurtulmaları ise akıllarını kullanmakla mümkün olacaktır (1). Bu da bireylerin genel olarak zihinsel süreçleriyle ilişkilidir ve doğrudan analitik, yaratıcı, eleştirel, bilimsel vb. gibi düşünme becerilerini akla getirmektedir.

¹ Öğr. Gör., Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, ibrahimnas56@hotmail.com

² Öğr. Gör., Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, haydin@erzincan.edu.tr

sinin oluşturulması gerekmektedir. Bu felsefi anlayışı kullanmak, hemşirelerin uygulama alanlarına felsefi olarak dahil olmaları için çeşitli erişim noktalarını vurgulayacaktır.

Bazı sağlık bakım ortamlarında felsefenin önemi belirsiz görünebilir. Felsefe, dünya içinde var olma çabasından öte, salt teorik ve soyut bir çaba olarak algılandığında, anlaşılır bir biçimde yalnızca entelektüel bir etkinlik haline gelir. Bir felsefe çerçevesini içerik, yöntem ve bir yaşam biçimi olarak kullanarak, hemşirelerin felsefi düşünmenin rolünü, işlevini ve dilini daha iyi anlamaları ve hemşirelerin dünyasında zaten var olduğunu görmeleri önerilmektedir. Bu perspektiften, felsefe sadece ilgili olarak anlaşılma ile kalmaz, aynı zamanda hemşirelik disiplini ve profesyonel uygulamaları için hayati önem taşır.

KAYNAKLAR

1. Alkın-Şahin S, Tunca N. Felsefe ve Eleştirel Düşünme. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2015;5(2): 192-206.
2. Bergin M, Wells JS, Owen S. Critical realism: a philosophical framework for the study of gender and mental health. *Nursing Philosophy*, 2008;9(3): 169-179.
3. Hirani SAA, Richter S, Salami BO. Realism and relativism in the development of nursing as a discipline. *Advances in Nursing Science*, 2018;41(2): 137-144.
4. Salsberry PJ. *A philosophy of nursing: What is it? What is it not. Developing a philosophy of nursing*;1994, 11-19.
5. Cheraghi F, Yousefzadeh MR, Goodarzi A. The Role and Status of Philosophy in Nursing Knowledge, Insight and Competence. *Journal of Clinical Research in Paramedical Sciences*, 2019; 8(2). doi: 10.5812/jcrps.90762.
6. Bruce A, Rietze L, Lim A. Understanding philosophy in a nurse's world: What, where and why. *Nursing and Health*, 2014;2(3): 65-71.
7. Oshvandi K, Moghadam AS, Khatiban M, et al. On the application of novice to expert theory in nursing; a systematic review. *Journal of chemical and pharmaceutical sciences*, 2016;9(4): 3014-3020.
8. Heimsoeth H. *Felsefenin Temel Disiplinleri* (Takiyettin Mengüşoğlu, Çev. Ed.) Ankara: Doğu Batı Yayınları; 2007.
9. Saygılı S, Avcı M, Bayraktar N, et al. *Disiplinler Arası Bir Yaklaşımla Felsefenin Değeri*. Kayseri: Kimlik Yayınları; 2018.
10. Çotuksöken B. *Felsefeyi anlamak felsefe ile anlamak*. İstanbul: İnkılap kitabevi; 2001.
11. Cevizci A. *Felsefeye giriş*. (5.Baskı). Ankara: Nobel Akademi Yayıncılık; 2015.
12. Arslan A. *Felsefeye Giriş*. Ankara: Serbest Akademi; 2021.

13. Wittgenstein L. *Tractatus*. (Oruç Aruoba, Çev. Ed.) İstanbul: Yapı Kredi Yayınları; 2002.
14. Ülken HZ. *Aşk ahlakı*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları; 2017.
15. Bolay SH. *Felsefeye giriş*. (6. Baskı). Ankara: Akçağ Yayınları; 2019.
16. Koç E. "Felsefe Nedir? *Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2009;3: 221-231.
17. Topses G. *Felsefeye giriş: felsefe düşüncesinin gelişimi*. (1. Baskı). Ankara: Turhan Kitabevi Yayınları; 1999.
18. Nagel T. *Her şey ne anlama geliyor? Felsefeye küçük bir giriş*. (Çev: H. Gündoğdu Çev. Ed.). İstanbul: Paradigma Yayınları; 2004.
19. Günay M. *Metinlerle felsefeye giriş*. (2. Baskı) Adana: Karahan Kitabevi; 2012.
20. Honer SM, Hunt TC. *Felsefeye çağrı*. (Hasan Ünder Çev. Ed.). Ankara: İmge Kitabevi; 1996.
21. Uygur N. *Felsefenin çağırısı*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları; 2022.
22. Jaspers K. *Felsefe nedir?* (İsmail Zeki Eyüboğlu Çev. Ed.). İstanbul: Say Yayınları; 2010.
23. Topdemir HG. *Felsefe*. (3. Basım). Ankara: Pegem Akademi; 2016
24. Duman EZ. Bir düşünme türü olarak esnek düşünme. *Electronic Turkish Studies*, 2018;13(26): 547-561. doi:<https://doi.org/107827.TurkishStudies.14432>.
25. Lipman M. *Thinking in Education*. (2. Baskı). Cambridge: Cambridge University Press; 2012.
26. Türker S. *Aristoteles Gazzali İle Leibniz'de Yargı Mantığı*. (1.Basım). İstanbul: Dergâh Yayınları; 2002.
27. Güneş F. Öğrencilerin Düşünce Becerilerini Geliştirme. *TÜBAR-XXXII/2012-Güz*, 2012;127-146.
28. Anderson L, Krathwohl DR, Airasian PW, et al. Öğrenme öğretim ve değerlendirme ile ilgili bir sınıflama. (4.Baskı). (Durmuş Ali Özçelik, Çev. Ed.) Ankara: Pegem Akademi; 2010.
29. Sternberg RJ, The Rainbow Project Collaborators. The Rainbow Project: Enhancing the SAT through assessments of analytical, practical, and creative skills. *Intelligence*, 2006;34(4): 321-350.
30. Gürkaynak İ, Üstel F, Gülgöz S. *Eleştirel Düşünme*. (3.Baskı). Eğitim Reformu Girişimi Raporları; 2008.
31. Çelik H, Gürpınar C, Başer N, et al. Öğrencilerin Analitik Düşünme Becerisinin Gelişimi Üzerine Fen Bilgisi Öğretmenlerinin Görüşleri. *Akademik Platform*, 2015; 396-408.
32. Dewey RA. *Psychology: An introduction*. Russ Dewey, 2007 (10.11.2022 tarihinde <http://www.intropsych.com> adresinden ulaşılmıştır)
33. Ariol Ş. Matematik öğretmen adaylarının bütüncül ve analitik düşünme stillerinin matematiksel problem çözme becerilerine etkisi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara; 2009.

34. İnam A. Çözümlemeci Düşünmenin Felsefedeki Yeri Üstüne. *Felsefe Dünyası Dergisi*, 1993; 10, 2-7.
35. Çüçen AK. *Felsefeye Giriş*. Bursa: Asa Kitabevi; 2012.
36. Sherratt Y. *Continental philosophy of social science*. Cambridge University Press; 2005. doi: <https://doi.org/10.1017/CBO9780511610691>
37. Berman A, Snyder S, Frensdén G. *Fundamentals of Nursing: Concepts, Process, and Practice*. (7. Edition). Pearson Education Limited; 2022.
38. Bluhm RL. The (dis) unity of nursing science. *Nursing Philosophy*, 2014; 15(4): 250-260.
39. Öztunç G. Hemşireliğin Doğası. In: ATABEK AŞTI ve KARADAĞ A (Ed.), *Hemşirelik Esasları; Bilgiden Uygulamaya: Kavramlar-İlkeler-Beceriler içinde*. İstanbul: Akademi Basın ve Yayıncılık; 2020. p. 15-21.
40. Akça Ay F. Mesleki Temel Kavramlar. In: Fatma Akça Ay (Ed.). *Sağlık Uygulamalarında Temel Kavramlar ve Beceriler* (8.Baskı). İstanbul: Nobel Tıp Kitabevleri; 2021. p. 1-22.
41. ICN. *International Council of Nursing*, 2002. (11.11.2022 tarihinde <https://www.icn.ch/nursing-policy/nursing-definitions#> adresinden ulaşılmıştır).
42. Bryant L. The Ontology of the Discipline of Nursing: Commentary: A Challenge to Reed's Perspective. *Nursing Science Quarterly*, 1998;11(4): 145-146.
43. Jaeger SM. Teaching health care ethics: the importance of moral sensitivity for moral reasoning. *Nursing Philosophy*, 2001;2(2): 131-142.
44. Chinn PL, Kramer MK. *Integrated theory & knowledge development in nursing-E-Book*. Elsevier Health Sciences; 2013.
45. McIntyre M, McDonald C. Contemplating the fit and utility of nursing theory and nursing scholarship informed by the social sciences and humanities. *Advances in Nursing Science*, 2013;36(1): 10-17.
46. Gearity B. The discipline of philosophy in strength and conditioning. *Strength & Conditioning Journal*, 2010;32(6): 110-117.
47. Pesut B, Johnson JL. Philosophical contributions to nursing ethics. *Toward a moral horizon: Nursing ethics for leadership and practice*, 2013; 41-58.
48. Prabawati D. Why do nurses need philosophy? *International Journal of Sciences: Basic and Applied Research*, 2019;46(1): 183-187.
49. Kaşıkçı M, Nas İ. Türkiye'deki Hemşirelik Lisans Programlarında Yürütülen Hemşirelik Felsefesi Dersinin İncelenmesi. *Palandöken Uluslararası Hemşirelik Eğitimi Kongresi*, 24-26 Ekim 2019, Erzurum (2019): p. 27-28.